

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN VĂN HÒA

**THỰC TRẠNG, GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN
SẢN XUẤT NGÀNH TRỒNG TRỌT THEO HƯỚNG
HÀNG HÓA Ở HUYỆN CHIÊM HÓA,
TỈNH TUYÊN QUANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN VĂN HÒA

**THỰC TRẠNG, GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN
SẢN XUẤT NGÀNH TRỒNG TRỌT THEO HƯỚNG
HÀNG HÓA Ở HUYỆN CHIÊM HÓA,
TỈNH TUYÊN QUANG**

Ngành: PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN
Mã số: 60.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. TRẦN NGỌC NGOẠN

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ học hàm, học vị nào.

Tôi xin cam đoan: Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn này đã đều được chỉ rõ nguồn gốc./.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Văn Hòa

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, các thầy, cô giáo, cán bộ nhân viên trường Đại học Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện cho tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Đặc biệt, tôi xin chân thành cảm ơn **GS. TS. Trần Ngọc Ngoan**, người đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tận tình và đóng góp nhiều ý kiến quý báu, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn các cán bộ, lãnh đạo Huyện uỷ, UBND huyện, Phòng Nông nghiệp & PTNT, Chi cục Thống kê, Phòng Tài nguyên và Môi trường, cán bộ và nhân dân huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi khi điều tra, thu thập các tài liệu và số liệu thực hiện đề tài luận văn.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn cơ quan, gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã tạo mọi điều kiện và động viên, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Văn Hòa

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU.....	4
1.1. Cơ sở lý luận về phát triển trồng trọt theo hướng sản xuất hàng hoá.....	4
1.1.1. Một số khái niệm.....	4
1.1.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển trồng trọt theo hướng hàng hóa	14
1.2. Cơ sở thực tiễn về phát triển trồng trọt theo hướng sản xuất hàng hoá ở một số nước trên thế giới và ở Việt Nam.....	17
1.2.1. Kinh nghiệm phát triển nông nghiệp và trồng trọt theo hướng sản xuất hàng hoá ở một số nước trên thế giới	17
1.2.2. Kinh nghiệm của một số địa phương trong nước	19
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	24
2.1. Đối tượng phạm vi nghiên cứu	24
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	24
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	24
2.3.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu:.....	24
2.3.2. Phương pháp thu thập thông tin/số liệu/tài liệu:	25
2.4. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	26
2.4.1. Nhóm chỉ tiêu kinh tế tổng hợp	26

2.4.2. Nhóm chỉ tiêu phản ánh quy mô và kết quả sản xuất nông nghiệp	26
2.4.3. Nhóm chỉ tiêu phản ánh mức độ sản xuất nông sản hàng hoá.....	26
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	27
3.1. Đặc điểm điều kiện tự nhiên - kinh tế xã hội huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang	27
3.1.1. Vị trí địa lý, địa hình, địa mạo và khí tượng thủy văn	27
3.1.2. Các nguồn tài nguyên.....	29
3.1.3. Điều kiện kinh tế, xã hội	30
3.2. Thực trạng phát triển sản xuất ngành trồng trọt theo hướng sản xuất hàng hóa, huyện Chiêm Hóa (giai đoạn 2012 – 2014)	35
3.2.1. Đối với nhóm cây lương thực	35
3.2.2. Đối với nhóm cây công nghiệp	38
3.2.3. Đối với nhóm cây có củ lấy bột	41
3.2.4. Đối với nhóm cây rau đậu các loại	43
3.2.5. Đối với nhóm cây ăn quả	43
3.2.6. Dịch vụ nông nghiệp.....	45
3.2.7. Thực trạng các loại hình tổ chức sản xuất	47
3.2.8. Tình hình phát triển kinh tế trang trại	49
3.2.9. Tình hình phát triển kinh tế hộ theo hướng sản xuất hàng hóa	51
3.3. Những thuận lợi, khó khăn trong phát triển ngành trồng trọt huyện Chiêm Hóa giai đoạn 2012 – 2014.....	54
3.3.1. Thuận lợi	54
3.3.2. Khó khăn và nguyên nhân.....	56
3.4. Định hướng, mục tiêu và giải pháp về phát triển ngành trồng trọt theo hướng sản xuất hàng hóa ở huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang	58
3.4.1. Định hướng phát triển ngành trồng trọt ở huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang đến năm 2020.....	58

3.4.2. Mục tiêu phát triển sản xuất ngành trồng trọt theo hướng sản xuất hàng hóa ở huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang.....	58
3.4.3. Một số giải pháp về phát triển ngành trồng trọt theo hướng sản xuất hàng hóa trên địa bàn huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang	59
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	70
1. Kết luận	70
2. Kiến nghị	70
TÀI LIỆU THAM KHẢO	72

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Nguyên nghĩa
AFTA	: Khu vực Mậu dịch Tự do ASEAN
APEC	: Diễn đàn Hợp tác Kinh tế châu Á - Thái Bình Dương
BQ	: Bình quân
BVTV	: Bảo vệ thực vật
CDCCKT	: Chuyển dịch cơ cấu kinh tế
CN	: Công nghiệp
CNH	: Công nghiệp hoá
HDH	: Hiện đại hoá
HTX	: Hợp tác xã
KHKT	: Khoa học kỹ thuật
KTQD	: Kinh tế quốc dân
NN&PTNT	: Nông nghiệp và phát triển nông thôn
TB	: Trung bình
UBND	: Ủy ban nhân dân
WTO	: Tổ chức thương mại thế giới
XHCN	: Xã hội chủ nghĩa

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Hiện trạng sử dụng đất của huyện Chiêm Hóa năm 2014.....	29
Bảng 3.2: Cơ cấu lao động các ngành trên địa bàn huyện Chiêm Hóa	33
Bảng 3.3: Giá trị sản xuất qua các năm huyện Chiêm Hóa (theo giá HH)	33
Bảng 3.4: Chuyển dịch cơ cấu kinh tế huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang giai đoạn 2012 - 2014.....	34
Bảng 3.5: Giá trị sản xuất, cơ cấu giá trị sản xuất nông nghiệp huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang giai đoạn 2012 – 2014.....	35
Bảng 3.6: Diện tích, năng suất, sản lượng cây lương thực huyện Chiêm Hóa giai đoạn 2012 - 2014.....	37
Bảng 3.7: Diện tích, năng suất, sản lượng cây công nghiệp hàng năm huyện Chiêm Hóa giai đoạn 2012 - 2014	40
Bảng 3.8: Diện tích, năng suất, sản lượng cây có củ lấy bột huyện Chiêm Hóa giai đoạn 2012 - 2014.....	42
Bảng 3.9: Diện tích, năng suất, sản lượng cây rau đậu các loại huyện Chiêm Hóa giai đoạn 2012 - 2014.....	43
Bảng 3.10: Diện tích, sản lượng cây ăn quả huyện Chiêm Hóa giai đoạn 2012 - 2014	45
Bảng 3.11. Một số chỉ tiêu của trang trại huyện Chiêm Hóa năm 2014.....	50
Bảng 3.12: Tổng hợp tình hình nhân khẩu, lao động và trình độ lao động của các hộ điều tra.....	51
Bảng 3.13: Tổng hợp quy mô sản xuất của các hộ điều tra	52
Bảng 3.14: Tổng hợp tình hình sản xuất kinh doanh của các hộ điều tra	52
Bảng 3.15: Tổng hợp tình hình thu chi của các hộ điều tra	53
Bảng 3.16: Dự kiến quy mô một số cây trồng sản xuất hàng hóa đến 2020.....	59

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Sản xuất nông lâm nghiệp nói chung và sản xuất trồng trọt nói riêng có vai trò đặc biệt quan trọng đối với xã hội, là ngành sản xuất để cung cấp nhu cầu tối cần thiết về lương thực, thực phẩm cho toàn xã hội; cung cấp nguyên liệu để phát triển công nghiệp nhẹ và công nghiệp chế biến; cung cấp hàng hoá xuất khẩu; cung cấp lao động và một phần vốn để công nghiệp hoá. Sau hơn 20 năm đổi mới, nền nông nghiệp nước ta đã đạt được những thành tựu hết sức quan trọng, trong đó nổi bật nhất là đảm bảo được an ninh lương thực, từng bước trở thành một trong những quốc gia dẫn đầu về xuất khẩu gạo và đang chiếm lĩnh thị trường thế giới về cà phê, hồ tiêu, hạt điều, chè...; sản xuất nông nghiệp bước đầu chuyển dịch sản xuất theo hướng hàng hóa tập trung, là một trong những động lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp nông thôn. Song kết quả đạt được còn nhiều hạn chế, sản xuất hàng hóa với quy mô, năng suất chất lượng, hiệu quả chưa cao. Đảng và nhà nước đã có nhiều chủ trương và giải pháp nhằm thúc đẩy chuyển dịch kinh tế nông nghiệp theo hướng kinh tế thị trường hiện đại đáp ứng yêu cầu hội nhập kinh tế khu vực và thế giới, đặc biệt khi chúng ta thực hiện hội nhập AFTA, tham gia APEC và gia nhập WTO, đây là thuận lợi nhưng cũng là khó khăn, thách thức đối với sản xuất nông nghiệp của nước ta. Nông nghiệp nước ta có thế mạnh về đất đai, lao động, sản phẩm hàng hóa đa dạng nhưng chúng ta có nhiều hạn chế: Khoa học công nghệ, cơ sở vật chất kỹ thuật, chế biến, bảo quản, kinh nghiệm thương trường, trình độ tổ chức quản lý, chất lượng sản phẩm thiếu ổn định, tính cạnh tranh trên thị trường không cao, để hội nhập với thị trường khu vực và quốc tế, chúng ta phải đẩy mạnh phát triển sản xuất nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa tập trung.

Chiêm Hóa là huyện nằm ở phía Bắc tỉnh Tuyên Quang với 25 xã và 01 thị trấn, tổng diện tích tự nhiên của huyện 127.828,10 ha, trong đó: đất sản